

Jaarverslag logopedie 2014-2015

Visie

De taak van de logopedist is het snel diagnosticeren van spraak- en taalproblemen, risicofactoren voor dyslexie en andere logopedische problemen en het vaststellen van een vervoltraject in overleg met intern begeleiders en ouders. Haar werkzaamheden zijn vooral gericht op preventie en het voorkomen of verminderen van langetermijnevolgen.

In Nederland heeft 7-10% van de kinderen een taalontwikkelingsstoornis. Daarmee is het een van de meest voorkomende aandoeningen bij kinderen. Vroegtijdig logopedisch onderzoek en een goede behandeling zijn voor deze kinderen noodzakelijk om communicatieproblemen en secundaire problemen zoals leer- of gedragsproblemen te voorkomen dan wel te verminderen.

Missie

De logopedist biedt, samen met leerkrachten en intern begeleiders en eventueel hulpverleners uit de eerste lijn, zorg op maat voor iedere leerling met een hulpvraag op het gebied van communicatie en/of lezen en spellen. De logopedist is medeverantwoordelijk voor het doorverwijzen van kinderen naar externe hulpverleners en instellingen. Doordat de logopedist inzet op preventie en vroegtijdige hulp, hebben leerlingen maximaal profijt van het onderwijs.

Decentralisaties en passend onderwijs

Doel van de wet OKE is dat leerlingen niet met een taalachterstand beginnen aan groep 3. De logopedist heeft daarom een belangrijke rol in de VVE en de onderbouw van de basisschool. Zij kan snel onderzoeken of er sprake is van een taalstoornis of een ander logopedisch probleem en adviezen geven aan begeleiders en leerkrachten. In overleg met ouders en intern begeleiders stelt zij een behandelplan vast.

De gemeente is verantwoordelijk voor de vergoeding van onderzoek en behandeling voor leerlingen met ernstige enkelvoudige dyslexie (EED). Doordat de logopedist de toetsen voor beginnende geletterdheid afneemt in groep 1, 2 en 3, worden risicofactoren voor dyslexie snel in kaart gebracht. Wanneer leerlingen vanaf groep 4 in aanmerking komen voor de interventieperiodes voorafgaande aan een aanvraag voor een dyslexie-onderzoek, heeft de logopedist daarin een actieve rol. Zij behandelt leerlingen gedurende de interventieperiodes en verzorgt samen met de intern begeleider de aanmelding bij een dyslexie-instituut. De logopedist draagt zorg voor de borging van het protocol leesproblemen en dyslexie binnen de scholen.

De wet op passend onderwijs bepaalt dat leerlingen zo veel mogelijk binnen het regulier onderwijs worden geplaatst, ook leerlingen met een zorgbehoefte. De belangrijkste spelers bij de uitvoering van de wet passend onderwijs zijn schoolbesturen en gemeenten.

Als medewerker van de gemeente vormt de logopedist de schakel tussen de scholen en de gemeente. Zij kan informatie geven over zorgvragen en vervoltrajecten van basisschoolkinderen en zij doet onderzoek en geeft adviezen en begeleiding in de voor- en voerschoolse educatie.

Activiteiten schooljaar 2014-2015

In het afgelopen schooljaar heb ik diverse veranderingen doorgevoerd:

- *Invoeren toetsen beginnende geletterdheid*
- *Opstellen toetskalender*
- *Beleid dyslexie*
- *Rol logopedie tijdens voerschoolse educatie*
- *Overleg met gemeente*

Toetsen beginnende geletterdheid

Op mijn verzoek is inmiddels op alle scholen de toetsbox met toetsen voor beginnende geletterdheid aanwezig. Deze toetsen geven inzicht in de vaardigheden van leerlingen op het gebied van analyse, synthese, letterkennis en woordenschat. Deze vaardigheden zijn belangrijk voor het leren lezen en schrijven in groep 3. Leerlingen die in groep 2 uitvallen op een of meer toetsen krijgen in de klas, maar ook individueel bij de logopedie, extra begeleiding. Bij de hertest in mei is gebleken dat leerlingen die extra ondersteuning hebben gekregen vrijwel allemaal verbetering lieten zien op de verschillende toetsonderdelen. Daardoor starten zij beter voorbereid met het leren lezen en spellen in groep 3.

Vaststellen toetskalender

Leerlingen worden op scholen regelmatig getoetst, waardoor hun ontwikkeling goed in kaart wordt gebracht. De taaltest en de toetsen voor beginnende geletterdheid geven inzicht in vaardigheden die nodig zijn voor de communicatieve ontwikkeling en het leren lezen en schrijven. Om duidelijkheid te geven in de indeling van testafnames gedurende het schooljaar heb ik een toetskalender vastgesteld met de toetsmomenten en de doelstellingen van de verschillende testen.

Beleid dyslexie

Als logopedist ben ik specialist op het gebied van fonologie, auditieve vaardigheden, taalontwikkeling en articulatie. Daarom onderzoek ik niet alleen risicosignalen voor dyslexie, maar ook taal- en spraakstoornissen. Taal- en spraakstoornissen kunnen leiden tot lees- en schrijfproblemen. Vroegtijdig onderzoek is cruciaal om leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op het lees- en schrijfonderwijs. Het is belangrijk dat een onderscheid gemaakt wordt tussen leerlingen bij wie sprake is van ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) en leerlingen bij wie dat niet zo is. Alleen leerlingen met EED hebben recht op gemeentelijke vergoeding voor onderzoek en behandeling van dyslexie.

Gedurende de gehele schoolperiode kan mijn hulp gevraagd worden wanneer leerlingen problemen hebben met het lezen en schrijven. In overleg met de intern begeleider bepaal ik welke ondersteuning nodig is en in hoeverre een leerling recht heeft op vergoeding voor onderzoek en behandeling van dyslexie. Wanneer een leerling wordt doorverwezen stel ik samen met de intern begeleider een dossier op. Binnen de gemeente ben ik het aanspreekpunt voor leerlingen met dyslexie.

Voorschoolse educatie

In de voorschoolse periode had ik nog geen actieve rol. Ik ben niet betrokken geweest bij het uitzoeken van een taalprogramma en het taalbeleid binnen de VVE. Een regulier taalprogramma helpt leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis echter onvoldoende. Wanneer begeleiders vermoeden dat een kind spraak- en/of taalproblemen heeft, kan ik logopedisch onderzoek doen. Onderzoek en advisering of doorverwijzing is juist in deze vroege fase belangrijk. Het voorkomt dat er secundaire problemen ontstaan, zoals leer- of gedragsproblemen. Ook voor de ontwikkeling van het (fantasie)spel is een goede taalontwikkeling noodzakelijk; een kind moet zijn wensen kenbaar kunnen maken, een boodschap kunnen overbrengen en samenwerken met anderen. Door het spelen leren kinderen vaardigheden die belangrijk zijn voor de cognitieve ontwikkeling. Ik heb voor de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven een consultatiefunctie. Begeleiders kunnen vragen om onderzoek, observatie of een gesprek, wanneer zij bij een kind spraak- en/of taalproblemen vermoeden.

Overleg met gemeente

In dit schooljaar heb ik regelmatig overleg gehad met de wethouder en de medewerker onderwijs. Op deze manier kunnen werkzaamheden beter worden afgestemd. De meerwaarde van de logopedist voor de gemeente op het gebied van taalbeleid en dyslexie, is op papier gezet. Ik heb contact met de CJG-coach en de beleidsmedewerker sociaal domein. Hierdoor kunnen we optimaal profiteren van ieders deskundigheid en is duidelijk hoe trajecten binnen de gemeente lopen.

Andere activiteiten 2014-2015

Geaccrediteerde kwaliteitskring

Omdat ik kwaliteitskringbegeleider ben van een geaccrediteerde kwaliteitskring voor logopedisten, heb ik deelgenomen aan cursussen die gericht zijn op het verhogen van de kwaliteit van groepsprocessen en de individuele logopedische werksetting. De eisen die worden gesteld aan een kwaliteitskring zijn hoog: deelname aan een kring moet opbrengsten opleveren voor ieder kringlid. Er wordt gewerkt met een jaarplan, notulering volgens format en een jaarverslag. Ieder jaar moeten verschillende methodieken en werkvormen worden gebruikt tijdens de vergaderingen. Door intervisie, korte verbetercycli en andere methodieken wordt de kwaliteit van iedere logopedist van de kwaliteitskring in kaart gebracht en verhoogd.

Contacten met instituten en praktijken voor dyslexie

Omdat de zorg voor dyslexie is overgedragen aan de gemeente, heb ik presentaties van verschillende instituten voor dyslexie bijgewoond. Ook heb ik telefonisch contact gehad met instituten en praktijken. Hierdoor ben ik op de hoogte van de verschillende behandelmethoden en huiswerkschema's en kan ik ouders informeren over onderzoek en behandeling van dyslexie.

Volgsysteem en overdracht naar de basisschool

In de voorschoolse periode is het belangrijk om de ontwikkeling van kinderen goed te monitoren. Hiervoor zijn verschillende volgsystemen beschikbaar. Ik heb diverse volgsystemen bekeken en de voor- en nadelen geïnventariseerd. Wanneer kinderen van peuterspeelzalen of kinderdagverblijven worden aangemeld bij de basisscholen, is goede informatie van belang, zeker over de taalontwikkeling.

Onderzoeksgegevens 2014-2015

Ik bezoek wekelijks de Margrietschool, de St. Jozefschool, Halverwege, de St. Adalbertusschool en de St. Franciscusschool. Omdat de focus ligt op groep 2, voor zowel de screening als de toetsen beginnende geletterdheid, volgen hieronder de leerlingenaantallen voor groep 2.

St. Adalbertusschool: 23 leerlingen

St. Franciscusschool: 14 leerlingen

Halverwege: 16 leerlingen

St. Jozefschool: 23 leerlingen

Margrietschool: 9 leerlingen

Daarnaast heb ik op alle scholen, op aanvraag van de intern begeleider en met toestemming van de ouders, bij leerlingen uit de groepen 1 tot en met 8 onderzoek afgenomen en zonodig kortdurende behandeling gegeven. Leerlingen met complexe problematiek zijn doorverwezen naar de eerste lijn. Onderzoek en observatie en/of behandeling is gedaan bij leerlingen met problemen op het gebied van stem, spraak, taal of mondmotoriek.

Taalscreening

Leerlingen van groep 2 van alle scholen zijn aan het begin van het schooljaar 2014-2015 gescreend. De resultaten van de screening zijn besproken met de leerkrachten/intern begeleiders. Ik heb adviezen gegeven aan leerkrachten en ouders. Soms is een controle op termijn afgesproken.

Toetsen voor beginnende geletterdheid

Op alle scholen zijn de leerlingen van groep 2 in oktober/november getest. In april/mei zijn de toetsen opnieuw afgenomen (bij leerlingen die lage scores hadden in oktober/november). In de tussentijd heb ik leerlingen met lage scores individueel of in een groepje behandeld. Doordat leerlingen in mei nogmaals zijn getest, is duidelijk dat behandeling vanaf november zinvol is geweest. Vrijwel alle leerlingen lieten verbeteringen zien in analyse, synthese en/of letterkennis. Hierdoor zijn zij goed voorbereid op het leren lezen en spellen in groep 3.

Op enkele scholen is de toets voor groep 3 ook afgenomen. In het volgende schooljaar zal dit op alle scholen worden ingeroosterd. Ook in groep 1 zullen de toetsen worden afgenomen.

Logopedisch onderzoek en observaties

Naar aanleiding van de resultaten van de screening, maar ook op verzoek van de leerkracht en in overleg met ouders, heb ik bij leerlingen specifieke logopedische tests afgenomen of observaties gedaan. De resultaten zijn besproken met de leerkracht, de intern begeleider en de ouders. Soms waren praktische adviezen voldoende, maar ik heb ook leerlingen op school behandeld of doorverwezen naar de eerste lijn.

Ik heb met intern begeleiders regelmatig overleg. Logopedisch onderzoek kan binnen een week worden ingepland. Hierdoor kan snel een diagnose worden gesteld. Het multidisciplinair werken binnen de scholen is erop gericht om aan leerlingen zorg op maat te bieden, zodat alle leerlingen, ook leerlingen met taal- en/of spraakproblematiek of (risicofactoren voor) dyslexie, optimaal kunnen profiteren van het onderwijs.

Activiteiten 2015-2016

- Voortzetting beleid dyslexie
- Cursus dyslexie
- Consultatiefunctie voorschoolse educatie
- Ondersteuning gemeente bij taalbeleid en zorg voor leerlingen met dyslexie